

Veldnamenordering door Gerard Platenkamp

Annemie Mulders - Gordijn

Mevrouw Van Harten is ooit begonnen met een onderzoek naar veldnamen in en rond Borne. Helaas heeft zij haar werk niet af kunnen maken en jarenlang lag het onderzoek in dozen. Nadat het HIP is opgericht is de doos met bescheiden daar terecht gekomen. Jaap Grootenboer had ook veel verzameld en dat deel ligt in het gemeentearchief. Op een bepaald moment kreeg Gerard Platenkamp door een onderzoek naar de herkomst van zijn eigen naam het gehele onderzoek in handen. Hij heeft nu ordening aangebracht en zijn gegevens overgedragen aan het gemeentearchief te Borne.

Momenteel woont Gerard Platenkamp in Almelo, maar dat komt eigenlijk door de uitruil die tussen de gemeenten plaats heeft gevonden. In het verleden lag het woonhuis, waar hij al jaren woont, gewoon in het buitengebied van Zenderen.

Onderzoeken doe je het liefst wat dicht bij je ligt. "Zo ben ik begonnen met familieonderzoek en verzamel alles wat met de naam 'Platenkamp' te maken heeft. Mijn opa, Gradus Platenkamp is in 1913 gehuwd en vanuit Bornerbroek ingetrouwd in het huis waar mijn broer en ik nu nog wonen."

Zijn huis en dat van zijn broer ligt in de Elhorster Hoek, in de volksmond 'Elgerstrook'. Deze 'strook' lag tussen Zenderen en Almelo maar hoorde bij

Zenderen. In 1832 was De Elhorster Hook wilde grond, markegrond, niet bebouwd. Pas na de verdeling van de markegrond is deze ontgonnen, heeft het de naam Elgerstrook gekregen, er kwamen mensen op deze grond wonen.

Een paar van die nieuwe percelen in die strook kreeg de namen 'Wilde Platenkamp' en 'Tamme Platenkamp'. Een nabijgelegen zandweg kreeg de naam Moatdiek, later veranderd in Platenkampsweg. Nog later ontdekte Gerard dat dezelfde Wilde en Tamme Platenkamp ook voorkomen bij de Doorbraak.

Gerard Platenkamp heeft ook geen idee waar de naam 'Platenkamp' vandaan komt. Oorspronkelijk komt zijn de naam meer voor in Ambt Delden en

Word er maar wijs uit..... Onder andere mevrouw Van Harten noteerde op deze kaart de nummers en op de corresponderende lijst de bijbehorende veldnamen.

Bornerbroek.

Merkwaardig toeval?

Het huis van de familie Peper ligt aan de Elhorsterweg 4, vroeger B133. Hier woonde Antoon Peper, ook genaamd Platenkamps Antoon. Hoe Peper aan die bijnaam is gekomen is onduidelijk. Voor zover Gerard weet is de naam niet afkomstig van zijn opa. Het huis van Antoon Peper moet ergens na 1832 gebouwd zijn. De percelen, op een ervan is het huis gebouwd, heeft Bernardus Peper in 1825 gekocht voor fl 1800,— van de heer Ter Bekke.

Gerard Platenkamp aan de slag met het veldnamenonderzoek.

Waar komt de naam Platenkamp vandaan? Ooit moet er een groot archief over de naam en de herkomst van

de naam hebben bestaan. Een familielid, Johan Platenkamp, uit Den Haag is er 20 jaar mee bezig geweest. Het familielid heeft wel geprobeerd het archief ergens onder te brengen, maar dat is hem niet gelukt. Helaas is het na de dood van de vervaardiger vernietigd.

In het boekje Oost-Nederlandse familienamen uit 1983 is door B.J. Hekkert beschreven dat de naam Platenkamp als Erven Platenkamp in Laren (Gelderland) en Deldenerbroek ontstaan is in de 16^e eeuw door ontginningen van een Duits Koopmansgeslacht Von Platen. De toenmalige bewoners ontleenden hun naam aan deze erven en noemden zich 'Platenkamp'.

De zoektocht

In 2013 ging Gerard Platenkamp met hulp van Anja Tanke in het archief van de gemeente Borne op zoek naar de oorsprong van de naam Platenkamp in Zenderen. Via rouw- en trouwbrieven is geprobeerd wat te achterhalen. Alleen de bijnaam 'Platenkamp Antoon' kwam naar boven. Helaas is het Gerard niet gelukt om via deze weg de achtergrond te weten te komen. Wel kreeg hij van Anja Tanke een pakketje papieren mee waar hij de naam 'Platenkamp' in terugvond. Het zat in een deel van het veldnamenonderzoek van mevrouw Van Harten, bijeengebracht door Jaap Grootenboer. Dat onderzoek was echter niet compleet, er was een getypte versie. Anja Tanke had geen idee waar de rest was. De speurtocht kwam op gang. Gerard belde in eerste instantie mensen die hij kende. Ook in Zenderen ging hij op speurtocht, verschillende personen die misschien meer kennis hadden, werden door hem benaderd. Iedere keer viel dan weer de naam Borne. Hij kwam bij Leo Leurink terecht. Leo heeft in 2012 *De Melbuuln van Nazareth, Bijnamen in en om*

Borne, gepubliceerd. Stond daar misschien iets in dat bruikbaar was voor Gerards eigen onderzoek? Leo Leurink wist dat de nalatenschap van mevrouw Van Harten in het HIP lag. Hier begint dan het verhaal van het speurtocht van Gerard Platenkamp.

Het veldnamenonderzoek van mevrouw Van Harten

Bij het HIP vond Gerard het materiaal van het onderzoek naar veldnamen van de bekende mevrouw Van Harten terug. Het materiaal lag nogal door elkaar en omdat hij toch op zoek was naar de veldnaam van zijn woonhuis en naar de naam Platenkamp is hij geïnteresseerd geraakt in haar onderzoek. Hij heeft toen kopieën gemaakt van het materiaal, is op zoek gegaan in het archief van Borne en bij de zoon van mevrouw Van Harten. Daar vond hij ook alle kadasterkaarten weer terug en in de boekjes die mevrouw van Harten heeft uitgegeven vond Gerard tekeningen.

Dan begint het verhaal: kloppen de nummers die hij in de getypte versie vond wel bij de kadasterkaarten die hij inmiddels had gekregen? Je neemt wel werk van iemand anders over en omdat ze overleden is, kun je niets navragen.

"Avonden heb ik aan tafel gezeten en cijfertjes bekeken. Een vergrootglas was nuttig. Wat hoort bij wat? Je moet geduld hebben, inzicht krijgen en de moed niet verliezen. Op een kadasterkaart staan heel veel nummers. De huizen staan redelijk vast maar ik kwam veel vergissingen tegen, fouten in de nummering. Maar ga je op die vergissingen af, dan lukt het onderzoek niet meer. Ik ben dus afgegaan op de huizen en de boerderijen met de nummering. De boerderijen waren het ijkpunt.

In 1830 was de start van het kadaster. Mevrouw Van Harten heeft de kaarten van 1929 gebruikt. "Met deze kaarten is ze de boer op gegaan. Zo'n 3000 veldnamen heeft ze gevonden en als ze voor ieder boerderij een uur heeft uitgetrokken, kun je wel nagaan hoeveel tijd ze er in heeft gestoken. Je moet alle eigenaren persoonlijk vragen naar de veldnamen van het betreffende perceel en je moet alles vastleggen. Ik heb er grote bewondering voor. Nu is haar werk eindelijk geordend. Je moet ergens een begin hebben en dan gestaag doorzoeken. Het zou eeuwig jammer zijn als alles in een doos blijft liggen en er niets mee gedaan wordt."

Wat kun je met dit veldnamenonderzoek?

Alle boerenerven, huisjes, hutten, wegen, oude looppaden, de loop van beken, waterkolken, eendekooien en grensstenen zijn terug te vinden. Net als oude tolwegen, plaatsen waar watermolens hebben gestaan, turfloodsen, oude landweren, markergrenzen, kortom je vindt een hele historie terug als je de kaarten en de namen weet te lezen. Zelfs plaatsen waar soldaten uit de vergeten oorlogen werden neergestoken is te vinden. Bij No 356 bijvoorbeeld is de vijver te zien waar de Bornse arts Schoemaker in het verleden zijn bloedzuigers kweekte.

De schuilkerk waar de Doopsgezinde Gemeente ter kerke ging tijdens de hervorming staat er en je vindt er merkwaardige namen als Kötteljans, Kaliko, Voel'n Hanna, Vodplagge of Wortelplagge.

Ook zou ergens in Borne een gouden monstrans begraven liggen. De bewuste monstrans is uit angst tijdens de Hervorming verstoppt. Op de monstrans zou staan 'Mewes ten Brugge Aalten Hofmeier. En Ora pro Nobis 1690.' Of het waar is? Niemand weet het. Mensen met belangstelling voor de plaatselijke historie vinden in dit veldnamenonderzoek een schat aan gegevens.

Namens de gemeente overhandigt Anja Tanke aan Gerard Platenkamp een presentje.

Veldnamenonderzoek elders

In de jaren 1970/1980 wilde de Culturele Raad van Overijssel alle veldnamen uit Overijssel verzamelen. Misschien was dat een mode in die tijd. Er is in ieder geval een aantal boekjes met veldnamen verschenen. No 6 gaat bijvoorbeeld over veldnamen bij Hengelo. Mevrouw Van Harten heeft het wel erg druk gehad met de veldnamen in Borne, maar is nooit in Bornebroek (dat toen bij de gemeente Borne behoorde) geweest. Blijkbaar zijn ze daar nu ook bezig met een veldnamenonderzoek.

Toch blijven nog veel vragen open. Wie heeft bijvoorbeeld het getypte verslag gemaakt? Was dat mevrouw Van Harten of toch iemand anders. Zijn er nog kadasterkaarten met de nummering uit de getypte versie? Is er ook een versie met nieuwe nummeringen? Heeft mevrouw Van Harten de nummers getypt of is zij geholpen? Hebben meer mensen misschien materiaal dat kan helpen bij het veldnamenonderzoek?

In de jaren 1980 is in Borne een veldnamenonderzoekcommissie geweest. Mevrouw Van Harten maakte daar deel van uit, evenals Jaap Grootenboer en Hennie Velner. Is bij hen nog materiaal te vinden? Gerard Platenkamp hoort het graag!

Wat nu

Gerard Platenkamp heeft op 15 februari 2017 het bijgewerkte materiaal teruggebracht naar het archief van de gemeente Borne. Anja Tanke heeft alles weer in ontvangst genomen en Gerard Platenkamp een attentie voor zijn werk overhandigd. In het archief wordt het materiaal goed bewaard en is het voor iedere geïnteresseerde toegankelijk. Het materiaal van mevrouw Van Harten gaat weer terug naar het HIP, waar het ook thuishoort.

Gerard Platenkamp heeft vele honderden uren met veel plezier aan dit onderzoek gewerkt. "Alle eer voor het werk gaat naar mevrouw Van Harten. Ik heb de voldoening dat al haar werk nu geordend is en ik het over kan dragen aan zowel het archief van Borne als aan het HIP" Ook hoopt Gerard dat ook andere onderzoekers deze gegevens gaan gebruiken.

Mochten er nog mensen zijn die vragen hebben, dan kunnen ze bellen naar Gerard Platenkamp:

tel. 0546-454140 of

e-mail liesbeth.p.@live.nl

Noot:

Interview en tekst Annemie Mulders-Gordijn.
Aanvullingen en correctie Gerard Platenkamp.